

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-навчальний центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

**ЕВОЛЮЦІЯ
ОСВІТНІХ ТА НАУКОВИХ СТРАТЕГІЙ
У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ:
ТРАДИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ, ПРАКТИКА**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції та
Міжнародного літнього наукового симпозіуму

*26–27 червня та 30–31 липня 2025 р.
м. Київ, м. Одеса*

Київ – Одеса – Запоріжжя
Інститут інноваційної освіти
2025

Терлецька Любов Миколаївна

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ОСВІТНІЙ ПАРАДИГМІ

Іноземна мова визначається засобом комунікації в соціокультурному, побутовому й освітньому вимірах. Це зумовлює потребу у формуванні методик вивчення мови для учнів початкової школи. Зрозуміло, що вказана освітня активність буде відрізнятися від принципів вивчення рідної мови через очевидну різницю в масштабах та інтенсивності їхнього повсякденного вжитку. Відсутність постійного іншомовного середовища й можливості системної комунікації з носіями іноземної мови в школах зумовлюють актуалізацію методичних підходів, завдяки яким формуються шляхи набуття іншомовних компетенцій через навчальну активність.

Детальний аналіз матриці компетенцій, яких набувають здобувачі вищої педагогічної освіти, указує на специфіку функціональних можливостей іноземної мови. Загальна компетенція передбачає володіння іноземною мовою на рівні можливості сприйняти, зрозуміти і транслювати інформацію цією мовою. Для майбутнього педагога початкової школи в сучасній освітній системі володіння іноземною мовою має практично-функціональний характер, на відміну від другої половини ХХ століття, коли цей напрям передбачав символічність чи престижність [2]. Сучасне інформаційне суспільство вимагає від шкільного учителя молодших класів використання іноземної мови через її актуалізацію в повсякденному житті. Учні молодшого шкільного віку фактично з раннього дитинства постають перед низкою каналів, через які інформація транслюється іноземною мовою, тому їхня залученість до іншомовного простору має доволі високі показники. Очевидно, що вчитель зобов'язаний використовувати цей потенціал для формування знань, умінь і навичок у навчальному процесі.

Іноземна мова не лише набуває практичного значення в засвоєнні шкільної програми з мовного кластеру, а і є ефективним інструментом отримання інформації стосовно інших предметних галузей. Тому іншомовні компетенції набувають системного характеру в стратегії підготовки здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей. Якщо ж звузити цей педагогічний сегмент до підготовки фахівців, які працюватимуть у початковій школі, то значимість набуття фундаментальних знань з різних дисциплін іноземною мовою набуває стратегічного характеру у розрізі навчальної активності серед учнів початкових класів [4,с.43].

Окремо в парадигмі освітньої активності щодо іншомовних компетенцій позиціонується підготовка педагогів початкової школи. Іноземна мова залучається як окремий предмет зі своєю специфікою педагогічного викладу. Водночас іноземна мова може слугувати додатковим інструментом супроводу вивчення інших дисциплін немовного профілю. У таких випадках матриця компетенцій, яка пропонується закладами вищої педагогічної освіти, набуває гнучкого характеру, коли знання іноземної мови майбутнім учителем початкової школи або можуть зводитися до базового варіанта, або ж мати розширений вимір із поглибленим використанням в освітньому процесі. Для здобувача вищої педагогічної освіти рівень володіння іноземною мовою стає індивідуальним викликом, який має мотиваційний, самоорганізуючий характер[1].

Синергія мовних і мовно-культурних вимірів формує чинники, які визначають індивідуальні професійні якості майбутнього педагога. Реалії соціокультурного життя диктують нові принципи й підходи мовної підготовки здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей. Мовний складник актуалізується в багатьох вимірах професійної готовності майбутнього вчителя початкової школи – як фундаментально-освітніх, так і практично-життєвих.

Системно-інституційний вимір підготовки, який визначає позиціонування іноземної мови в освітній парадигмі й культурно-історичному розрізі. Іноземна мова використовується як інструмент уніфікації та стандартизації освітніх стратегій і навчальної активності. Системність передбачає інформаційно-комунікативне впорядкування навчального й соціокультурного контенту завдяки іншомовному потенціалу. Інституційність стає своєрідним гарантом, який констатує необхідність поглибленого вивчення іноземної мови в системі підготовки вчителів початкової школи. Для здобувачів вищої педагогічної освіти, орієнтованої на викладання в молодших класах школи, вказані принципи системності мають важливе значення в контексті формування цілісного розуміння освітнього процесу, яке має актуалізуватися з перших днів шкільного навчання.

Організаційно-інструментальний вимір підготовки є практичним продовженням і реалізацією системно-інституційного сегмента. Іншомовна компетентність майбутнього педагога початкової школи концентрує увагу на організації навчальної активності, у якій використання іноземної мови є не побажанням, а необхідністю. З огляду на активне використання прогресивного педагогічного досвіду у вітчизняній освітній системі, знання іноземної мови постає обов'язковою умовою долучення до переваг освітніх інновацій. Іноземна мова створює передумови до інтеграції педагогічного потенціалу в західну освітню систему [3,с.170]. Очевидно, що вказані

інтеграційні процеси повинні охоплювати всі рівні освітньої системи, включно з початковою освітою.

Список використаних джерел

1. Волошина О.С. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування іншомовної компетенції учнів. *Інноваційна педагогіка*. 2018. Випуск 3. С. 96–99.
2. Ворник М., Біницька К., Глушок Л. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації змішаного навчання англійської мови в умовах Нової української школи. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. 2014. Випуск 4. С. 103–109.
3. Марчій-Дмитраш Т. Теоретико-наукові аспекти професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови початкової школи. *Освітній простір України*. 2014. Випуск 4. С. 168–173.
4. Пінчук І. Інноваційні технології навчання іноземних мов у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.: Педагогічні науки*. 2018. Випуск 3. С. 39–46.

Fodor Kateryna Yosypivna

Associate Professor, Department of Philology
Transcarpathian Hungarian College of Higher Education
named after Ferenc Rakoczi II

EDUCATIONAL STRATEGIES FOR INTEGRATING SOCIOCULTURAL COMPETENCE INTO FOREIGN LANGUAGE TEACHER TRAINING

The education system of Ukraine, as in any other country, must correspond to the modern level of development of social relations and requires constant improvement. Ukraine's aspiration to integrate into the European educational space necessitates addressing a complex set of tasks related to preparing highly qualified specialists with foreign-language proficiency. One of today's pressing tasks is the formation of sociocultural competence of future language teachers, since learners cannot take for granted that their interlocutor shares their own values, attitudes, beliefs, and social conventions [1]. Semenova's [6] study highlights that the many years of experience of Ukrainian and foreign methodological experts show that one of the principles of foreign-language education is that students become acquainted with the cultures of other countries, which undeniably points to the necessity of a foreign-language teaching policy that satisfies both individual and societal needs. This implies the need to research innovative foreign-language teaching methods that facilitate the development of sociocultural competence of future language teachers.

Organizing scientific research on the formation of sociocultural competence in future language teachers requires concretizing the methodological